

Spoštovana bralka, dragi bralec,

pred nami so besedila, ki naslavljajo pomemben del izzivov, s katerimi se sooča sistem vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji danes in bodo po mnenju podpisanih avtoric in avtorjev, ostali stalnica v procesu iskanja odgovorov na vprašanje, kako lahko in kako naj šolski sistem sodeluje pri iskanju poti onstran zagat obstoječih energetske, ekonomske izzivov in režimov upravljanja kompleksnih družb 21. stoletja.

Avtorice in avtorji teh besedil smo prepričani, da si sistem vzgoje in izobraževanja – če naj se produktivno vključi v proces omenjenega in v nadaljevanju nekaj bolj poglobljeno obravnavanega procesa prehajanja onstran vse bolj dominantne racionalnosti tržne ekonomije in predstavniške demokracije – zasluži preiščeno in argumentirano razpravo o sistemskih vprašanjih. Še več. Očitno takšno razpravo tudi nujno potrebuje, da se bosta lahko kakovost in pravičnost sistema v naši državi izboljšali. Vsled tega objavljamo razmisleke, ki smo jih oblikovali v pogovorih s strokovnimi delavkami in delavci v različnih delih sistema vzgoje in izobraževanja, vodstvi šol in starši, vključujejo pa tudi ideje, ki so jih v pogovorih prispevali mladi, ki so sodelovali v delu fokusnih skupin predvsem na ravni srednješolskega izobraževanja. Vse omenjeno je potekalo z namenom prispevati k preiščenemu oblikovanju nove družbene pogodbe za vzgojo in izobraževanje v Republiki Sloveniji.

Pogodbi, ki se je tiho stkala na prehodu med družbenimi sistemi v osemdesetih in devetdesetih letih preteklega stoletja, ko smo sklenili oblikovati samostojno državo, in ki je šolstvo dokaj dobro usmerjala nekaj desetletij, se je namreč očitno čas že nekaj od tega iztekkel. Na to nas nenazadnje opozarjajo tudi primerjalno gledano vse slabši dosežki Slovenije v uglednih mednarodnih študijah, ki merijo različne vrste pismenosti (gl. Pisa 2023, Pirls 2023 in ICCS 2023).

V nadaljevanju bomo lahko tako tisti, ki imamo strokovni in/ali državljanski interes za področje vzgoje in izobraževanja, kot oni, ki so se v naši državi odločili v teh časih prevzeti skrb in odgovornost za njegovo delovanje, prebrali o:

- razlogih za oblikovanje posameznih skupin Partnerstva za kakovosten in pravičen sistem vzgoje in izobraževanja v Republiki Slovenije, ki so tekste pripravile;
- pristopu k oblikovanju premislekov, ki jih tu predstavljamo,
- povzemamo pa še nabor področij, ki jih avtorice in avtorji posameznih strokovnih izhodišč za premiselek prihodnjega nacionalnega programa za področje vzgoje in izobraževanje predlagamo kot vredna dodatne preverbe z namenom, da bi dograditev sistema vzgoje in izobraževanja prispevala svoj delež k uspešnim spoprijemom z zagatami sedanjosti in prihodnosti, ki se je že začela.

Teksti, ki so pred nami, kličejo k angažirani presoji in dopolnjevanju. Sami jih ponujamo v premišljeno branje z željo, da bi doživeli dopolnitve in pripomogli k skupnemu iskanju poti v manj negotovo prihodnost ter prispevali k največji mogoči dobrobiti naših in prihodnjih generacij tako v Sloveniji kot širše v svetu, katerega del smo in tako zanj tudi soodgovorni. Prvi predlog premislekov in dopolnitev, ki nam ga je posredovala Zveza aktivov svetov staršev Slovenije, s predstavnicami in predstavniki katere smo pogovor opravili ob usklajevanju objavljenih dokumentov, objavljamo vzporedno s povabilom k razpravi. Verjamemo, da se bo komentarjev in predlogov nabralo še dosti.

Zapise, ki so na tem mestu objavljeni v elektronski obliki, bomo v procesu strokovnih razprav, namenjenih oblikovanju nove družbene pogodbe o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji, pretresali in z novimi argumenti dopolnjevali tudi sami. Sistematične razprave, ki so se začele v okviru *Partnerstva za kakovosten in pravičen sistem vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji*, bomo med drugim poglobljali na srečanjih Centra za preučevanje edukacijskih politik (CEPS), ki bodo potekala na številnim že znanih *Seminarjih šolskega polja*, ki se tako vračajo kot mesto – nekaj časa zapostavljene – tudi mednarodno poznane in cenjene razprave o pomembnih vprašanjih vzgoje in izobraževanja.

Na tem mestu bodo v prihodnje objavljeni tudi prispevki še drugih skupin partnerstva, ki svoje delo še dokončujejo.

V imenu Partnerstva za kakovosten in pravičen sistem vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji vas vabiva k branju in se hkrati že veseliva, da se nam boste pridružili v razpravah na omenjenih Seminarjih šolskega polja.

S spoštovanjem,

dr. Slavko Gaber

prof. Gregor Deleja

Viri:

Klemenčič Mirazchiyski, E. (2023). Mednarodna raziskava državljske vzgoje in izobraževanja (IEA ICCS 2022) – Nacionalno poročilo – prvi rezultati. Ljubljana: PEI.

Šterman Ivančič K., Mlekuž, A. (2023). Program mednarodne primerjave dosežkov učencev in učenk – PISA 2022, Nacionalno poročilo s primeri nalog iz matematike. Ljubljana: PEI.

Klemenčič Mirazchiyski, E. in Mirazchiyski, P. V. (2023) Mednarodna raziskava bralne pismenosti (IEA PIRLS 2021) Nacionalno poročilo – prvi rezultati. Ljubljana: PEI.